

Ένθετα (/insets/10861) · Πρίσμα (/insets/7438159)

Το Σπήλαιο

Δημοσίευση: 11 Φεβρουαρίου 2018 20:14

Η Ελλη Παπακωνσταντίνου είναι μια σκηνοθέτις με πολύ ιδιαίτερο ύφος. Οι παραστάσεις της συνδυάζουν στοιχεία ροκ όπερας, βαριετέ και αυτοσχεδιασμού με κλασικά κείμενα (όχι απαραίτητως θεατρικά) και με...

Η Ελλη Παπακωνσταντίνου είναι μια σκηνοθέτις με πολύ ιδιαίτερο ύφος. Οι παραστάσεις της συνδυάζουν στοιχεία ροκ όπερας, βαριετέ και αυτοσχεδιασμού με κλασικά κείμενα (όχι απαραίτητως θεατρικά) και με τον πολιτικοποιημένο φιλοσοφικό αναστοχασμό της επικαιρότητας. Στο παρελθόν, μας έχει δώσει εξαιρετικές παραστάσεις στηριγμένες σε κείμενα τόσο διαφορετικών στοχαστών όσο ο Σαίξπηρ, ο Χομπς και οι Καταστασιακοί, πάντα όμως με αναφορά στα προβλήματα του παρόντος. Παρ' όλα αυτά, με εξέπληξε η επιλογή της να ασχοληθεί με την ψηφιακότητα.

Η τελευταία της δουλειά, «Το Σπήλαιο», έκανε πρεμιέρα στο υπόγειο του Θεάτρου Τέχνης αυτή την εβδομάδα, θα συνεχίσει με περιοδεία σε διεθνείς σκηνές -είναι διεθνής παραγωγή εξάλλου- και ελπίζω πως θα επανέλθει κάποια στιγμή στην ελληνική σκηνή. Όπως αποκαλύπτει ο τίτλος της, η παράσταση στηρίζεται στην αλληγορία του σπηλαίου από την Πολιτεία του Πλάτωνα. Οι άνθρωποι, αλυσοδεμένοι μέσα σε ένα σκοτεινό σπήλαιο, είναι σε θέση να αντιληφθούν μόνο τις σκιές των πραγμάτων που περνούν από πίσω τους, ανάμεσα στους ίδιους και ένα φως που προβάλλει τα είδωλά τους στον απέναντι τοίχο. Και θεωρούν πως αυτές οι σκιές είναι η πραγματικότητα. Η μόνη πραγματικότητα που έχουν αντιληφθεί ποτέ και η μόνη που είναι σε θέση να αντιληφθούν. Εκτός αν κάποιος από αυτούς καταφέρει να λυθεί, βγει από το σπήλαιο και δει τα πράγματα όπως είναι κάτω από το φως του ήλιου. Και σε αυτή την περίπτωση, όμως, θα είναι αδύνατο να μοιραστεί με τους δεσμώτες του σπηλαίου μια αλήθεια που τόσο καταφανώς αντιφάσκει με την αισθητηριακή εμπειρία τους.

Η Παπακωνσταντίνου δεν αντιπαραβάλλει, όμως, το ιδεώδες της πλατωνικής αλήθειας με την εποχή των fake news (όπως τόσο εύκολα κάνουν οι φορείς της «έγκυρης» ενημέρωσης). Όπως έχει κάνει και στο παρελθόν, φέρνει σε διάλογο τις ιδέες του Πλάτωνα με ένα παρόν που θέτει νέα προβλήματα. Και επωφελείται από αυτόν ακριβώς τον διάλογο για να στοχαστεί κριτικά το παρόν. Χρησιμοποιώντας εικαστικές και επιτελεστικές τεχνικές, η ομάδα ODC Ensemble αναπαριστά την ψηφιακότητα ως πλατωνικό σπήλαιο. Με δύο ουσιώδεις διαφορές όμως. Αφενός οι σκιές που κυριαρχούν στον τοίχο του σπηλαίου είναι των ίδιων των ανθρώπων και όχι των αντικειμένων του φυσικού κόσμου. Και, αφετέρου, τα υποκείμενα συνυπάρχουν με τις σκιές τους, η δράση τους με την απεικόνισή της, ο λόγος τους με τις παραμορφώσεις του. Η φυσική παρουσία συνυπάρχει με την αναπαράστασή της δημιουργώντας μια νέα φυσικότητα. Σε αυτό το πλαίσιο είναι που τίθεται εκ νέου το πρόβλημα της αλήθειας. Δεν είναι ένα πρόβλημα που μπορεί να λυθεί εύκολα. Αλλά η Παπακωνσταντίνου μοιάζει να εννοεί ότι η λύση του συνδέεται με την αναζήτηση της τρίτης διάστασης, που θα επανεισαγάγει την αίσθηση της προοπτικής σε ένα σύμπαν όπου το ίδιο το υποκείμενο της γνώσης αναλύεται σε φως.

Μανώλης Πατηνιώτης